

*“Демократія - це не перемога добра над злом чи білого над чорним. Демократія - це різні відтінки сірого”
Адам Міхнік, “Газета Виборча”*

Досвід Польщі

*Програма Благодійного фонду Богдана Гаврилишина
«Молодь змінить Україну», вересень 2013 року*

- **Унітарна парламентська республіка, столиця** - Варшава (Warszawa) - 1,720 млн. осіб (2011).
- **Площа** - 312 683 кв. км., **населення** - 38,2 млн. осіб (2011).
- **Адміністративний поділ** - 16 воєводств (województwo), 308 повітів (powiat), які розділені на 2489 гмін (gmina).
- **Основний закон** – Конституція (1997). **Законодавчий орган** – двопалатний парламент: нижня палата – Сейм, верхня – Сенат.
- **Центральна урядова структура** – Рада міністрів. **Вища судова влада** - Верховний суд Польщі, Конституційний трибунал Польщі та Державний трибунал Польщі.
- **Офіційна мова** – польська, **релігія** – католицизм, **грошова одиниця** – злотий.
- **Членство в міжнародних організаціях** - РЄ (1991), ООН, ЄС (2004), НАТО (1999), ОБСЄ, Організація Економічної Співпраці і Розвитку (1996), СОТ, МВФ, Європейський Інвестиційний Банк, ЄБРР, Європейська Асоціація Вільної Торгівлі, ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, ВОЗ.

Польща

- **Поворотна подія в сучасній історії Польщі** – виникнення профспілкового руху Польщі, об'єднаного у Незалежну самоврядну профспілку «Солідарність», що спричинив мирну революцію, в результаті якої відбулася політико-економічна трансформація країни, повалення комунізму та обрання Президентом Леха Валенси - колись звичайного електрика Гданської суднобудівної верфі ім. Леніна, пізніше - активного профспілкового діяча і засновника «Солідарності», тепер - лауреата Нобелівської премії миру.

Польща

- **7** днів, **2** міста, **19** зустрічей та візитів
- **Державні структури:** Сейм, Міністерство закордонних справ, Міністерство вищої освіти та науки, Центральне антикорупційне бюро
- **Медіа:** Krytyka Polityczna, Polityka, Gazeta Wyborcza
- **НДО:** Fundacją Panoptikon, Never Again, Фундація розвитку освітньої системи, Copernicus Science Centre, Information Processing Institute, Feminoteka Foundation, Stefan Batory Foundation
- **Культурні центри:** Музей сучасного мистецтва у Варшаві, Галерея Растер, Międzynarodowe Centrum Kultury, **Auschwitz-Birkenau Museum**
- Ягеллонський університет

Візит

- Богдан ГАВРИЛИШИН, «Досвід Польщі: сміливість може змінити все» у Всеукраїнській незалежній громадсько-політичній газеті «Вільне життя плюс», №86 (15510) від 25.10.2013 р.
- Олена ГУЛА, « Чому поляки не борються з корупцією у вишах або що українських студентів приваблює в польській освіті?»
- Наталія ГУМЕНЮК, ...
- Вікторія РАЧІНСЬКА, ...

Поширення досвіду

- **Децентралізація фінансів:** збільшення бюджетів місцевого самоврядування
- **Забезпечення прозорості:** моніторинг фінансування політичних кампаній, моніторинг законодавчої процедури, прозорість фінансової звітності та власності депутатів та урядовців
- **Корупція – ти не маєш брати у цьому участь –** просвітницькі громадянські кампанії
- **Підтримка низових ініціатив громадян,** які повертають віру у роль громадянина в суспільстві в умовах кризи представницької демократії у Європі
- **Формування критичного мислення** у населення та підвищення рівня суспільної дискусії (“Фундація Баторія”, “Політика”, “Політична Критика”)

Рекомендації для України

- **Популяризація різноманості та права на інший погляд, урахування думки меншості**
- **Популяризація науки та наукових досліджень, підвищення престижу та авторитету науковців та освітян у суспільстві (Copernicus Science Centre)**
- **Розробка і впровадження національної програми відродження і укріплення патріотизму і позитивного іміджу України і українців – «Треба, щоб іншим людям хотілося бути українцем», - Лешек Кеневич (Leszek Kieniewicz), директор Бюро Зовнішніх Справ та ЄС Сейму РП**
- **Відновлення діяльності фонду охорони навколишнього середовища (доходи - оплата за використання природних ресурсів, забруднення довкілля, екологічні штрафи). За рахунок фонду фінансувати заходи з охорони довкілля, екологічної освіти (які проводяться у тому числі громадськістю)**

Рекомендації для України

- **Децентралізація** - «Адміністративно-територіальний устрій забезпечує децентралізацію влади» (з Конституції РП). Праворуч мапа Польщі із поділом на гміни. Станом на 01.01.2013 у Польщі нараховується **2479 гмін.**
- **Цілеспрямована політика формування позитивного іміджу Польщі за кордоном** - мережа осередків польської культури, що фінансується з держбюджету Польщі, діє у багатьох країнах світу (Інститут Адама Міцкевича, «Доми польські», Польський Інститут)
- **Стратегія залучення людських ресурсів у країну** - «Карта поляка» надає можливість: спрощеного отримання візи, навчання та ведення бізнесу на правах польських громадян, гарантує 37 % знижки на проїзд у поїздах, безкоштовне відвідання музеїв, надання першої медичної допомоги.

Цікаві факти

- **Інтелект** - поляки отримали 17 Нобелівських премій, у тому числі 4 премії миру та 5 Нобелівських премій в галузі літератури
- **Економіка** - Польща знаходиться на 8-й позиції у ЄС за рівнем ВВП
- **Громадянське суспільство** – Польща – перша європейська країна, громадяни якої масово вийшли на акції протесту проти АСТА, системи, що обмежувала свободу поширення інформації в Інтернеті
- **Національна гордість та патріотизм** - За правилами правопису «Поляк» пишеться з великої літери (як, в принципі, і всі національності)

Цікаві факти

Неможливо говорити про трансформацію в Польщі без Освенціма. Як говорити про цілу Європу і Європейський Союз без Освенціма? Як говорити про польсько-німецькі відносини без Освенціма? Трансформація – перехід від одного стану до іншого. Для того, щоб оцінити здобутки, варто знати, з чого доводилося починати. Освенцім – найганебніша сторінка в історії сучасного європейського суспільства.

Освенцім – точка відліку для сучасної Європи. Те, що і полякам, і нам, і усім європейцям, вдалося вирватися, переосмислити найгірше, - чи не найкраще показує, що, якщо докласти зусиль, трансформація можлива.

Auschwitz-Birkenau Museum
